(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 48. 28. листопада 1943. Рік I.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Спішім з допомогою українській молоді

Є в нас гарний, давній звичай помагати один одному в потребі. От, згадаємо хоча б наші славні сільські толоки: ставить хтось хату — збіжнуться люди, не оглянешся, як уже виліпили й пошили, ще й квітку на вершку застромлять; косять сіно, жнуть, сапають — то лиш десь та й колись одинцем, а то все разом, все збірно, по п'ять, по десять: сьогодні цьому, завтра тому. Так то разом, серед гутірки, жартів та співів і не счуєшся, як промине день і скінчиться робота.

От і перенісся цей народній звичай з наших зелених сільських піль на народню ниву. Треба її справити, підкинути, поорати чи засіяти, збігаємося всі, закочуємо рукави та беремося до діла. Коли підкидаємо — під кидаємо всі, коли оремо — оремо всі, коли сіємо — сіємо всі. Спільна, збірна праця і веселіша, і корисніша, і овочі її відразу кидаються нам у вічі.

Ми знаємо, що всі ви розумієте вагу науки і знання. Сьогодні хіба нема вже батька та матері, що не хотіли б посилати до школи своєї дитини. Нераз десятками кілометрів ідуть вони, щоб тільки дістати дитині потрібний шкільний підручник. Але хто свідоміший, той не вдоволяється тим, що його доня чи син закінчить тільки народню школу, він з останнього тягнеться, щоб вислати їх дальше, коли не до гімназії чи учительської семінарії, то бодай до фахової, рільничої, торговельної чи ремісничої школи. І слушно робить, бо що ж дає сама народня школа? Закінчивши її, молодий господар мусітиме й дальше тягнути свою біду так, як робив чи робить це його батько. Навіть не вмітиме поліпшити своєї господарки та виправити своєї нив ки, що з покоління на покоління все щораз більше вужчає: отот, лишаться самі тільки межі. Коли ж дитина навчиться замолоду торгівлі чи ремесла, тоді світ стає перед нею створом. Вона не мусить уже бути невільником кусника своєї землі, а зможе залишити свою нивку своїй сестрі чи братові. Вона зможе створити собі інший варстат праці, корисніший для неї та для добра нації.

Ми, українці, нація майже виключно селянська. Наші міста дісталися в руки чужинців: ми не маємо достаточної кількости своїх купців і ремісників. Це й було одною з найважніших причин утрати нашої державности ще в княжих часах. Міста нераз в історії вирішували нашу долю, дарма, що чисельно губилися вони серед моря українських сіл. Нашим національним обов'язком є опанувати міста на наших землях, а це можемо зробити тільки вирощуючи десятки й сотні тисяч молодих українських купців, ремісників та інтеліґентів.

Та це праця не на плечі поодиноких людей, до неї мусить взятися ввесь народ. Мало є батьків, що власними силами зуміють удержувати в школі своїх дітей. Більшість молоді, що вчиться тепер у наших середніх та фахових школах, користає з суспільної допомоги в формі стипендій та удержання в бурсах. Український Центральний Комітет удержує більш сотні бурс та виплачує річно більш міліона золотих на стипендії, не враховуючи допомоги в харчах, одягу, тощо. Всі ці видатки покриває УЦК головно з жертв суспільности.

Місяць листопад призначений саме в першій мірі допомозі нашим фахово- та середньо-шкільникам. Це наче скликана нашим національним проводом толока, що від участи в ній ніхто з нас не повинен відмовитись. Скрізь по селах та містах розіслано відповідну кількість цеголок до розпродажі. Віримо, що вони більш не повернуться, а зате до Реферату допомоги молоді середніх і фахових шкіл УЦК ще довго плистимуть щедрі датки. Не жалуймо їх, — вони призначені для добра наших рідних дітей, для їх і нашого великого майбутнього!

М. К—ий

Огляд воєнних і політичних подій

Минулий тиждень приніс нові німецькі осяги на Сході і Півдні. Німецькі війська, зупинивши похід больш. на захід, відбили Житомир. На Еґейському морі зайнявши острів Лерос і ще три менші острівці, німецькі війська знову зміцнили своє оборонне становище на півдні. В Італії не було минулого тижня ніяких особливих воєнних дій. На Далекому Сході воєнне щастя далі сприяло японцям коло острову Буґенвіль.

З політичних подій варт згадати заяву большевицького посла в Мехіку, Уманського, про большевицькі границі з Польщею і голоси американської преси про можливість 3-ої світової війни, тобто війни між Злученими Державами й Англією та большевиками. Політичною подією став також перехід на німецький бік польського відділу, який большевики кинули в бій під Смоленськом.

Прояснення ситуації на Сході

Вдаривши в просторі Києва великим клином на захід і зайнявши переходово Житомир, большевики змагали до того щоб розірвати німецький оборонний фронт на дві частини — північну й південну. З тією метою вони старалися поширити свій влім на південь і на північ, на Коростень. Вони хотіли зіштовхнути одне німецьке крило на південь а друге на північ, на поліські болота. Тому вони далі наступали у великому коліні Дніпра, на південний захід від Дніпропетрівського й Запоріжжя, на північ від Кривого Рогу та північний схід від Черкас і Кременчука. З тим самим наміром переводили вони наступи по обох боках Гомеля, намагалися несподіваним ударом захопити Річицю і вдаряли сильними клинами на захід від Смоленська і під Невелем.

Але ввесь той плян їм не вдався, бо німецький воєнний провід, стягнувши відповідні резерви, повів сильні протиатаки, що вже принесли німцям значні успіхи коло Фастова, а першусього довели до відбиття Житомира й захоплення значних просторів між Житомиром і Києвом, що переходово були опинилися в большевицьких руках. З хвилиною, як з таким самим вислідом закінчилися б бої під Коростенем, небезпека большевицького удару на захід від Києва буде зліквідована.

Як відбито Житомир

До відбиття Житомира прийшло в той спосіб, що перевівши сильні атаки німці окружили місто й опісля взяли його наступом. Заскочені большевики залишили в Житомирі велику масу воєнного матеріялу а першусього повзів. У німецькі руки попало також велике число большевицьких полонених. Вістка про відбиття Житомира зробила велике враження за границею, першусього в Англії, де німець-

(Докінч. на 2-ій стор.).

За найвищу ставку

Слідкуючи за звідомленнями Головного Командування Німецьких Збройних Сил, ми заєдно звертаємо нашу увагу передусім на події на східному фронті, де від місяців безперервно лютують завзяті бої. Їхня вага раз зосереджується більше на південному, то знову на середущому чи північному відтинку, але ніколи ще не було дня, щоб на цілому фронті пройшло спокійно. На підставі цього можна здогадуватися, що і в найближчому часі завзяті бої не притихнуть, навпаки, тут і там вони ще можуть навіть прибрати на силі.

З дотеперішнього ходу війни на сході ми бачимо, що большевикам, мимо їх неймовірних зусиль і велетенських жертв, ніде не вдалося осягнути наміченої цілі, тобто проломити й захитати німецький оборонний фронт. Правда, ціною неспівмірних жертв вдалося їм здобути назад поважну частину з втрачених давніше просторів і тому лінія фронту пробігає тепер багато ближче границі нашої вужчої Батьківщини, як торік у такий час, проте цим вони і трохи не зменшили ударної сили німецької зброї. Большевики вже тепер безоглядно кидають у бій всі можливі сили тоді, коли німецький провід зберігає резерви для рішального бою.

З дотеперішнього розвитку подій знаємо також і те, що під натиском Сталіна Англія і Америка дали большевикам свобідну руку „порядкувати" не тільки в східній, але й в середній і південно-східній Европі. Як це большевицьке „порядкування" виглядає — Галичина мала вже нещастя пізнати. Тому не диво, що враз із приближенням фронту помітне деяке занепокоєння на наших західних землях. Деякі люди тратять охоту до праці, в зневірі опускають руки, забуваючи, що цим тільки послаблюють нашу відпорність і силу духа, якої нам так дуже треба тепер і, можливо, ще більше треба буде в майбутніх тижнях і місяцях.

Війна іде за найвищу ставку. За бути чи не бути. Що перемога большевизму означала б нашу заглладу — це ми знаємо. Що б там большевики і їхні аґенти не говорили, ми знаємо, що ні большевизм не змінився, ні його вождь-грузин. Які кровожадні й нещадні були вони — такі й остались. Тому ми ці свідомі небезпеки, яка загрожує нам зі сходу, нам, теперішньому поколінню, і взагалі цілому майбутньому нашої нації. Але між цею небезпекою і нами є ще оборонний вал. Є гребля,

що спиняє розшалілі хвилі большевицького моря. Між нами і большевицькою загрозою є німецька армія! Вона єдина може врятувати наш край перед заливом большевизму.

Дотеперішні теренові успіхи літньої і осінньої большевицької офензиви наповняють нас зрозумілим смутком передусім тому, що це йде в більшості, про українські землі, але це не дає нам причини попадати в зневіру. Навпаки, це примушує і нас ставати ще більше твердими й витривалими в сповнюванні наших національних і загально-воєнних обов'язків. Ми мусимо до кінця робити те, чого вимагає наш інтерес, і все те, що скріплює силу німецького оборонного фронту.

Ми знаємо, що в інтересі ворогів лежить творити хаос у запіллі. Вони різними способами нацьковують бідного на багатого, члена одної нації проти другої, вони раді б впроваджувати замішання і нелад у праці, вони змагають навіть до того, щоб використовувати для своїх скритих цілей патріотичні почування молоді. На їхню кертичну роботу ми й далі мусимо бути завсіди сторожкі, щоб вчас і в кожному місці дати їй належну відправу. Ні ворожа пропаганда, ні змінливе щастя в поодиноких битвах не відведуть нас від нашої віри, що большевизм буде знищений, щоб Европа могла жити, а в ній і український нарід.

ОГЛЯД ПОДІЙ

(Докінчення з 1-ої стор.)

кий протинаступ уважають найсильнішим від 4-ох місяців. Рівночасно знавці військових справ прийшли до переконання, що большевикам старчило сил, щоб зробити все, але вони показалися за слабі, щоб його використати і проломити німецький фронт.

В Італії

На південно - італійському фронті не було ніяких визначніших воєнних подій. Бої відбувалися менше-більше на давніх становищах так, що англійські газети почали нарікати, що в Італії прийшло до затяжних позиційних боїв замість скорого походу наперед. Англійці, затривожені таким станом боєвих дій, питають, чи головний командант англійських військ Монтгомері зможе дотримати свого слова і 15 грудня ц. р. увійти до Риму, як це він був обіцював. Англійські часописи нарікають, що аліянтам недостає рухливости.

Перемога в Додеканезі

Як ми вже про те згадували, в попередньому числі, німецькі війська 12. 11. ц. р. були висіли на острові Лерос, що входить у склад островів Додеканез на Егейському морі між Грецією та Туреччиною. Після 4-ох днів завзятих боїв німці цілковито заволоділи островом. Німці взяли в полон 200 англійських старшин і 3000 вояків та 350 італійських старшин і 5000 вояків з військ Бадольо. Крім того німці захопили багато зброї. Майже безпосередньо після опанування острову Лерос німецькі війська зайняли ще 3 інші острівці на північ і на південь від нього — Ліпсос, Патмос і Нікарію.

Захоплення німцями острову Лерос означає зміцнення німецьких становищ проти англійського нападу на Балканський Півострів. Острови Додеканезу положені безпосередньо перед побережжям Туреччини, яку англійці та американці вже віддавна хотіли втягнути до війни.

Розбиття банд коло Фюме

Очищування Балканського півострову від комуністичних банд відбувається далі. Минулого тижня закінчилися кількатижневі воєнні дії проти комуністичних банд на суходолі на північний схід від Фюме і на островах Кок, Херсо й Люсін у заливі коло Фюме. Банди втратили понад 3600 вбитих, 4.500 полонених, 45 гармат, 522 скорострілі і гранатомети, 4.655 крісів і 30 складів усякого воєнного добра.

В повітрі і на морі

І минулого тижня ворожі летуни не переводили своїх терористичних налетів на Німеччину в таких розмірах, як колись. Це вказує і на зріст сили німецької протилетунської і ловецької оборони. Хоч минулого тижня ворог також намагався налітати на Німеччину, проте в кількох випадках мусів завертати ще перед німецькими кордонами. Ворожі летуни намагалися атакувати французькі й норвезькі побережжя і раз столицю Німеччини. З німецьких міст від ворожих бомб потерпів передусім Мангайм. Підчас тих налетів ворог утратив 125 літаків.

Німецькі летуни успішно бомбардували військові об'єкти в Лондоні та в англійській пристані Плімавтс.

Підчас боїв на Егейському морі за острів Лерос німецька воєнна фльота й летунство знищили воротові 9 нищильників, 2 сторожеві й 2 підводні човни, 1 канонірку та 4 торговельні кораблі загальної містоти 12.000 тон.

На Далекому Сході

В південно-західній частині Тихого океану продовжуються завзяті і успішні бої з американцями коло острову Бугенвіль, де японські літаки знищили великий відділ американської воєнної фльоти. Між іншим японці затопили три транспортові кораблі з військом, що їхало на поміч американцям, які висіли на острові Бугенвіль. Військові морські спеціялісти кажуть, що в 5-ох останніх боях коло острову Бугенвіль ворог утратив м. і. 8 літаконосців, тобто половину всіх, які мав.

Згідно з останніми вістками англійці та американці приготовляють концентричний наступ на Японію. З тією метою вони розбудували свої летовища на півночі на Алеутах, на Алясці й в Канаді, в середній частині Тихого океану зібрали багато швидких ударних морських одиниць а на Індійський океан перекинули частину воєнної фльоти зі Середземного моря. На щастя для японців у північній частині Тихого океану тепер така погода, що вороже летунство не може літати на далеку віддаль. Крім цього американці втратили багато кораблів коло Бугенвіль. Тимчасом японці досі ще ні разу не вжили своєї боєвої фльоти, яку тримають на поготівлі для рішального бою. Щоб вирівняти свої морські втрати в літаконосцях, американці почали вже давніше перебудовувати на літаконосці 40 великих транспортових кораблів.

Нечисте сумління в Рузвелта

Московська конференція викликала дуже погане враження серед усіх представників т. зв. „малих" европейських народів, що мали б стати жертвою большевицького імперіялізму. Щоб якось затерти це погане враження, американські часописи, на дорученння Рузвелта, почали писати, що большевики погодилися на союз малих народів а навіть на якусь наддунайську федерацію. Але большевики заперечили це в своїх газетах, а большевицький посол у Мехіку, Уманський, заявив, що большевики обстоюють на заході з Польщею свої границі з осени 1939 р., тобто вважають частиною своєї державної території західні українські й білоруські землі, що колись творили східну частину Польщі. Заява Уманського наробила багато крику в Америці між представниками поодиноких европейських народів і між католиками. Тому, що в 1944 р. мають відбутися вибори американського президента, Рузвелт, якому залежить на виборцях, опинився в досить ніякому положенні. Рівночасно американські газети почали писати, що якби після „виграння" цієї війни большевики не погодилися з Англією та Америкою, тоді могло б прийти до 3-ої світової війни.

Польський відділ перейшов до німців

Готуючися до походу на захід і до захоплення земель, заселених поляками Сталін був створив після відкриття могил польських старшин у Катині, військову частину — дивізію ім. польського національного героя Тадеуша Косьцюшка. До тієї частини большевики загнали не тільки поляків, але також і українців з Галичини й Волині. Провід над нею дістав польський жид полк. Берлінг. Підчас першого свого бою під Смоленськом 600 вояків згаданої частини перейшло на німецький бік.

Туреччина за невтральністю

Після повороту турецького міністра закордонних справ Менеменджоглу з Каїра, де Іден намовляв його до переходу на аліянтський бік, в столиці Туреччини, Анкарі, відбулися довгі наради обох груп єдиної турецької національної партії, тобто її урядового й опозиційного крила. На обох тих засіданнях був приявний президент держави й всі члени уряду. Обі групи турецької національної партії одобрили політику уряду, що згідно з підписаними договорами змагає до втримання невтральности Туреччини.

Райхсфюрер СС і державний міністер Гімлер у Кракові

У Кракові перебував, як гість Генерального Губернатора, д-ра Франка, Райхсфюрер СС й державний міністер внутрішніх справ, Гімлер, у товаристві державного секретаря, д-ра Штукарта. Він промовляв до керівних діячів адміністрації Генеральної Губернії, як також до представників розташованих у Генеральній Губернії формацій СС й поліції. При цій нагоді введено в урядування новопризначеного, СС обергрупенфюрера Коппе, як наступника дотеперішнього вищого команданта СС й поліції, державного секретаря для справ безпеки, генерала поліції Крюгера, якому доручено нові завдання.

Райхсфюрер СС відвідав підчас свого перебування у Кракові положений недалеко Кракова замок, що його Генеральний Губернатор віддав до розпорядження фронтовим воякам, які належать до формації СС, як відпочинкову оселю.

НОВИЙ ГУБЕРНАТОР КРАКІВСЬКОЇ ОБЛАСТИ

Крім цього, підчас приявности райхсфюрера СС Гімлера у Кракові введено в урядування наступників покликаного до військової служби дотеперішнього губернатора краківської області й керівника Відділу Внутрішнього Управління при Уряді Генеральної Губернії, д-ра Льозакера. На керівника Відділу Внутрішнього Управління при Уряді Генеральної Губернії покликано дотеперішнього державного віцепрезидента д-ра фон Кравзгара. На губернатора Краківської Области покликано державного підсекретаря д-ра фон Бургсдорфа.

В кількох словах

Англійський міністер внутрішніх справ Морисон заявив, що треба сподіватися важких німецьких налетів на Англію.

Нова фашистівська партія почала боротьбу проти громадянської байдужости, що останніми місяцями захопила деяких італійців. Деякі з вольніших членів партії так заломилися, що зайнялися тільки працею в городі, годівлею кріликів або в найкращому випадку ловлею риби.

З огляду на можливість летунських атак болгарські часописи закликають мешканців Софії приміщуватися по провінції.

В Лондоні вже створили аліянтсько-большевицький Европейський Комітет. Його створення рішили на недавній московській конференції.

Сталін сказав американському міністрові закордонних справ, що всі аліянтські втрати досі менші, як ті, що їх большевики зголошують йому подеся перед сніданням.

Французький ген. Жіро, що був одним з президентів французького Комітету в Альжирі, мусів покинути своє становище. Кажуть, що це означає перемогу Англії й Москви, які підтримують ген. де Голя. Ген. Жіро підтримували американці.

За „золоту" руку

В початком цього місяця мав я нагоду оглянути цікаву ремісничу виставу, влаштовану урядовими господарськими чинниками. Те, що я почув і побачив на цій виставі, насунуло мені ряд думок, якими хотів би я поділитися з читачами.

Перше, що вдарило мене в очі це те, що наші українські області в Генеральній Губернії стоять далеко позаду в усіх родах ремесла. Наглядно побачив я це на великій карті, де при помочі рівних світел було зазначено в яких околицях є більше чи менше розбудовані поодинокі галузі ремесла. Якось невесело було глядіти, як, напр., в краківській області при кожному засвічуванні аж роїлося від великої кількости горіючих лямпочок, а натомість на далеко-більшому просторі нашої Галичини бувало цих світляних знаків тільки де-не-де, а при деяких родах ремесла зовсім їх не було.

З того виходить ясно, що на наших землях ремесло поважно занедбане і що в цій проважній ділянці мусимо взятися до пожвавленої праці. На жаль, на згаданій виставі не подавали точних статистик та числових даних, але з рівних підсумків можна сміло вносити, що в нас є ледве яка четвертина того стану, який повинен би бути, щоб наші області дорівняли іншим, та якого вимагають наші господарські потреби.

Само собою насувається настирливе питання, чому в нас такий незавидний стан у такій важливій ділянці, як ремесло? Чому не спромоглися ми на те, щоб замість виїжджати десятками а то й сотнями тисяч на позаокеанську еміграцію, розбудувати необхідні ремісничі варстати на рідній землі? Чому деяких родів ремесла та дрібного промислу в нас зовсім нема, хоча на дані вироби є в нас великий попит, а також потрібного сирівцю на місці подостатком

От, згадати б хоча волоконне виробництво, всякого роду матерії, полотна, тощо — та ж наш прекрасний сирівець — коноплі, лен вовна — мусів мандрувати на чужі терени, де його переробляли чужі варстати й при тому, очевидно, добре заробляли чужі підприємці та робітники, а ми мусіли за те платити чималі гроші. Таких прикладів можна б наводити дуже багато, бо майже кожний предмет щоденного вжитку приходив до нас з чужих варстатів. Які ж причини тому?

Було їх більше. Деякі від нас незалежні, а деякі таки наші власні прогріхи. До цих перших треба зачислити шкідливу нам господарську політику польської держави до цієї війни. Ця політика змагала до того, щоб як мога найбільше перепиняти розбудову українського ремесла та по змозі нищити ті українські варстати, що вже існували. Дуже ревнивим союзником цієї польської нищівної політики були жиди, що в багатьох ділянках ремесла та промислу були всевладними панами і для українського ремісника замикали туди всякий доступ. До того долучувався наш постійний грошевий голод — брак закладового капіталу, що необхідний для поставлення власного варстату.

Ось це головні зовнішні причини, що утруднювали розбудову українського ремесла. Але, ніде правди діти, що вони не були аж такі великі, щоб не можна було мати куди кращого стану нашого ремесла, як це в дійсності було. Поправді чимала тут вина таки нас самих. Не було в нас ні належного розуміння, ні заваяття та витривалости в ділянці розбудови українського ремесла. Рішуче замало нашої молоді йшло до ремісничих варстатів та ремісничих шкіл, ще менше видержувало в цій, часом нелегкій науці, а дальше чимало розгублювалося в чужому середовищі та приставало до чужих. Також і піддержка з боку нашого громадянства була замала, а зокрема замало ми дбали про те, щоб українські молоді ремісники мали змогу дістати потрібний капітал на оснування власного варстату. Це все наші власні прогріхи, яких ми мусимо за всяку ціну позбутися, а на щастя ті зовнішні труднощі, що про них я вище згадав, уже здебільша не існують, то ж шлях для розбудови нашого ремесла вже відкритий. Тому практичний висновок всього сказаного повинен бути такий, що серед нашої молоді наступить рішучий зворот до ремесла, що українські батьки спрямовуватимуть своїх дітей до ремісничого вишколу, щоб якнайскорше ми дістали потрібні кадри українського ремісництва, яке не тільки скріпило б наше національне господарство, але й забезпечило б український характер „наших, не своїх" міст. Хай при тому присвічує наша прегарна народня приказка, що „в ремісника золота рука" й за цю золоту руку для наших молодих людей треба нам усім дбайливо старатися.

В. Г.

До Українського Громадянства Холмщини і Підляшшя

Усім нам добре знане значення рідної преси в житті й праці народу. Особливо важливе завдання й працю має виконати преса на нашій многострадальній Холмсько-Підляській Землі. Єдиним органом, який ближче цікавиться життям Холмщини й Підляшшя, є тижневик „Холмська Земля".

Одначе преса тільки тоді може виконувати добре своє завдання служіння своєму народові, коли вона буде:

1. Своєчасно й правдиво відбивати та освітлювати події, життя й потреби краю й нашої Церкви і

2. Якнайбільше поширена в народніх масах.

В одному й другому читачі можуть дуже багато допомогти тижневикові „Холмська Земля": поперше — своїми дописами з місць та статтями на різного роду актуальні й цікаві теми, а подруге — масовим поширюванням цього тижневика серед народніх мас.

До активної співпраці в тижневику „Холмська Земля" та до праці над оживленням і поширенням його — сердечно запрошуємо все Українське Громадянство Холмщини й Підляшшя.

Дописи з місць, а також статті для тижневика „Холмська Земля" просимо надсилати на адресу представника тижневика „Холмська Земля" у Холмі, інж. Антона Романенка, вулиця Люблинська 3, Український Допомоговий Комітет.

Редакція Тижневика „Холмська Земля"

В 40-ЛІТТЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТИ О. ОЛЕСЯ

Ювілейний Комітет для відсвяткування 40-літньої літературної творчости одного з найбільших сучасних поетів України — О. Олеся, проголосив збірку грошевих пожертв. Вони потрібні для видання всіх творів Ювілята та Альманаху й створення при Українському Вільному Університеті в Празі „Стипендійного Фонду ім. О. Олеся" для студентів, що працюють на полі літературної творчости. Пожертви надсилати на конто 3385, д-р Є. Ю. Пеленський, Краків. із зазначенням О. Олесь.

Подробиці — в українській щоденній пресі.

Д-р ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ 17)

Господарство Холмщини і Підляшшя

На вівчарство повинні звернути господарі Холмщини й Підляшшя пильну увагу, бо воно має можливості розвитку, а недавна добра традиція плекання овець повинна вийтися.

На вівчарство повинні звернути господарі Холмщини й Підляшшя пильну увагу, бо воно має можливості розвитку, а недавна добра традиція плекання овець повинна відродитися, даючи основу цій поважній і дохідній ділянці тваринництва.

Кози, що їх у цілому краю нараховують щоцілих 1.300 штук, не мають у тутешньому сільському господарстві поважнішого значення. Їх держать передусім підміські господарства, що не мають, поза присадибними городцями, власного ґрунту. Хоч кози добрі молочниці і великий порятунок для бідняків, то їх плекання тут непоширене, а відношення населення до них легковажне. Кози треба уводити так у підміських господарствах, головно ж у робітничих садибах, як теж і в бідняцьких сільських господарствах, що бідують із-за браку молока, бо ж відомо: „коза — корова бідняка".

Домашнє птаство — дуже змінливе у своєму числі, це переважно справа селянських господарств. У загальних числах його приблизно ось скільки:

Кури понад 6 місяців

Округа	Штук	На 100 власників або посідачів тварин	На 100 га ужиткової площі	Гуси понад 6-місячні	Качки понад 6-місячні	Індики і пантарки понад 6-місячні
Біла	137.000	570	70	10.300	1.600	1.500
Білгорай	229.000	710	155	11.700	2.600	600
Грубешів	362.000	710	150	18.400	4.200	1.000
Замістя	360.000	750	205	12.700	2.900	1.600
Холм	283.000	795	125	9.100	2.300	1.000
	1,371.000	720	150	62.200	13.600	5.700

Найбільше курей припадає числово на Грубешівщину та Замійщину, одначе ця остання, головно ж її частина Томашівщина, це найбагатша в кури частина краю, що і виказує їх найбільше на одиницю ужиткової площі. Кури плекають майже виключно селянські господарства і продукція яєць, це виключно праця селянських господарств. Про продукцію яєць немає докладніших даних. Можна її приняти для бідніших околиць на 80—90, для багатших на 100—110 яєць на курку в рік. На основі середньої продукції біля 100 яєць в рік і рахуючи коло 1,000.000 несучок, ціла річна продукція краю виносить коло 100,000.000 штук. Коли ж рахувати на спожиття коло 50 штук на голову й рік (на 1,030.000 населення наших округ) та відрахувати коло 1,000.000 на приховок, що разом дає коло 52 міл. штук яєць, то на ринок поза наші повіти повинно остати коло 48,000.000 штук яєць. Ці числа, очевидно, дуже загальні та залежні від цілої низки умов, які так у загальному господарстві краю, як також у поодиноких сільських господарствах дуже міняються.

Гусей плекають найбільше у Грубешівщині, відтак у Замійщині, у яких знову їх найбільше у Белзчині та Томашівщині. Важним районом плекання гусей є також Білгорайщина, яка щодо їх числа рівняється майже Замійщині, та Більщина, що не дуже уступає щодо числа попередній окрузі. Вправді на загал число гусей на Холмщині й Підляшші невелике, одначе вони є предметом вивозу на позакраєві ринки. Важним торговельним продуктом є також пір'я і пух.

Качки, що числом не досягають 14.000 штук та індики, що разом з пантарками не досягають 6.000 штук не є предметом вивозу на ринок і заспокоюють домашні потреба села, чи найближчої околиці.

Серед домашнього птаства кури займають перше місце і їм, як важним у селянському господарстві доходовим птицям треба буде в майбутньому присвятити поважну увагу. Щодо гусей, то коли б число їх збільшено, можна би довести їх також до поважнішої доходової ділянки сільського господарства.

Щодо рас курей, то на цілому терені уводжено раніше зеленоніжки й суссекси знову ж поодинокі господарі спроваджували кармазини й леґгорни, так, що разом з тутешніми краєвими відмінами витворилася пестра мішанина, у якій на західних частинах округ замітна перевага зеленоніжок, на східних частинах кармазинів і суссексів

Про що писати до тижневика „Холмська Земля“?

Багато з нас думає: "Про що ж я буду писати до тижневика „Холмська Земля“, коли все те, що я знаю й про нього міг би написати — всім дуже добре знане; отже, чи варто псувати папір?" Але це нам тільки так здається.

Переживаємо тепер такі часи, коли в кожній окремій місцевості відбувається багато різних подій, які дуже добре знані на місці, але не знані для широкого загалу. Отже про такі події обов'язково треба подавати правдиво і своєчасно.

Наша Холмсько-Підляська Земля раніш мала багато мучеників, а тепер ще більше їх має. Обов'язком нашим є вшанувати цих мучеників згадкою про їх життя й працю для добра свого українського народу. Бо хто ж це має зробити, як не ми, сучасники, які разом з ними жили й працювали.

Є на Холмщині й Підляшші багато історичних місцевостей і пам'яток, про які сучасне покоління вже мало знає, або й зовсім не знає. А варто, щоб знало! Бо це розбуджує любов до своєї Рідної Землі, до свого Рідного Народу та плекає національну гордість і самопошану. Оповідання про історичні місцевості і пам'ятки можна писати на основі народних переказів, узгіднюючи їх з історичною правдою та сповиваючи їх чаром любови й відданости. На таких оповіданнях буде виховуватися наша молодь та пізнавати свій Рідний Край.

Є на Холмщині й Підляшші багато гарних і цінних звичаїв і традицій. Про них також можна і треба писати до тижневика „Холмська Земля“. Добрі звичаї і добрі традиції не треба забувати. Їх варто глибше пізнавати та плекати!

На Холмсько-Підляській Землі є люди й організації та установи, які вирізняються своїм життям і працею для загального добра. Час від часу про життя й працю таких людей і організацій та установ — також треба дописувати до тижневика „Холмська Земля“. Це буде служити добрим прикладом і дороговказом для інших.

Є на Холмщині й Підляшші такі села, в яких всі, чи поодинокі ділянки життя є дуже добре налагоджені. Про це також варто й треба писати до тижневика „Холмська Земля“. Це причиниться до того, що й інші села підуть за добрим прикладом. Бо ж нема на світі таких, що не бажали б собі добра.

Отже, бачимо, що є про що писати до тижневика „Холмська Земля“!

Не забуваймо при цьому також і про те, що писати до тижневика „Холмська Земля“ є святим обов'язком кожного свідомого українця й кожної свідомої українки! Ми мусимо передати наступним поколінням все: чим, як і в яких обставинах та умовинах ми жили і як працювали... Бо це, в майбутньому, служитиме матеріялом для писання правдивої, а не здогаданої історії наших часів.

Інж. А. Романенко

Найбільший літак світу

Новий німецький повітряний велет транспортний літак „Ме 323“, що зветься „Гігант“ — довгий на 55 метрів. У нього інакша, ніж в інших типах літаків, будова. Вона заложена так, що літак може побороти теренові перепони, наче т. зв. гусениця. Літак має 10 коліс. Вантажний простір літака має до 100 кубометрів. Між іншим, у літаку може зміститися 130 вояків з повним виряддом, або на їх місці гармати, а навіть повен та вщерть навантажені автомашини. Новий велетенський літак підходить також для транспорту ранених з ліжками. Оця машина „Мессершміта“ має 6 моторів. Не зважаючи на свою величину, для нього вистарчає обслуга, складена з 5 людей. Завдяки особливо сильному озброєнню, літак має змогу оборонятися перед несподіваними ворожими атаками. Цей найбільший літак світу саме недавно склав іспит при військових операціях.

Посилім працю в хорових гуртках

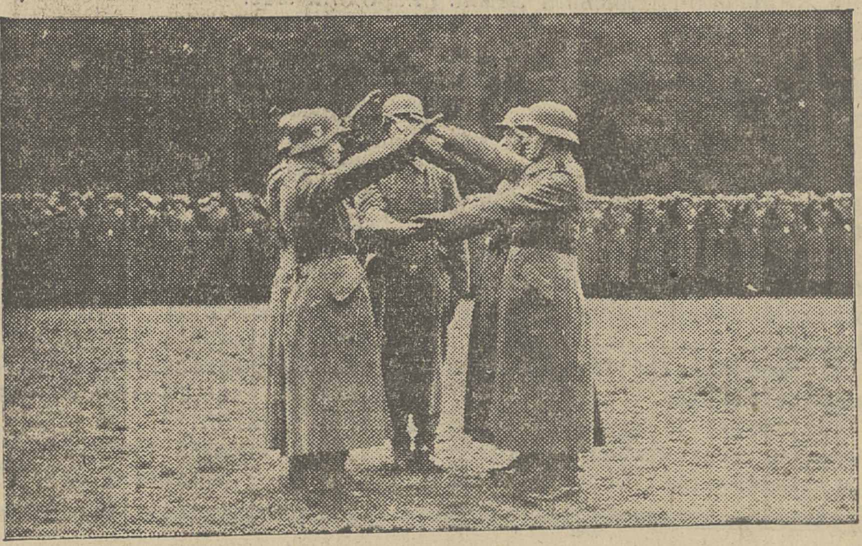
В останніх роках край наш покрився густою сіткою хорових гуртків. Багато з них завдяки постійній праці мали гарні успіхи. Тепер, однак, деякі хорові гуртки заперестають свою працю в більшості із-за недостачі членів. Перед багатьома діяльними членами - хористами станули різні обов'язки воєнного часу, що їх вони мусять виконати. Одні відбувають свій обов'язок праці в Українській Службі Батьківщині, інші виїхали на працю до Німеччини, а ще інші як добровольці стрілецької дивізії Галичина від'їхали на вишкіл. Зі згаданих вище важливих причин зменшилася кількість членів хорових гуртків, крім цього взагалі з уваги на воєнні обставини важче тепер вести культурну працю.

Це все в поважній мірі послаблює працю хорових гуртків, але ці труднощі не є ще знову такими, щоб їх не можна було перебороти чи усунути, та вести працю з успіхом дальше.

Коли невигідно вести проби вечорами — відбуваймо їх хоч раз в тиждень — у неділю, по Богослуженні. Якщо не маємо тепер диригента, вишлім одного зі здібніших членів нашого гуртка, хлопця чи дівчину, на організовані УОК-ами диригентські курси. Повернувшись із курсу, цей новий диригент у нашому гуртку поведе працю дальше.

Теж переорганізуймо відповідно наші здекомплетовані хорові гуртки. Якщо це був чоловічий хор, а брак в ньому тепер чоловічих голосів — переорганізуймо на мішаний і притягнімо до співпраці молодших хлопців; якщо це був мішаний і не можна його доповнити чоловічими голосами — створім у нас жіночий хор, притягнувши на членів молодших дівчат. В цей спосіб поборемо трудноші й праця в нашому хоровому гуртку йтиме дальше. Зокрема варто завчасу вивчити нові коляди, щоб на Різдво Христове заспівати їх у церкві підчас Богослуження.

У кожній праці, в кожному ділі — знаємо — треба витривалости, вона необхідна і в праці кожного хорового гуртка, який хоче плекати і розвинути в себе хорове мистецтво, як теж і стати поважним суперником у хорових змаганнях, пописах чи конкурсах.

Галицькі добровольці складають присягу на вірність Фюрерові

✝ Посмертні згадки

Іван Шевчук, селянин із Козодави, мінянської волости на Грубешівщині, згинув із рук бандитів дня 17. листопада ц. р. Убитий був свідомим українцем і зразковим господарем.

Павло (батько) й Іван (син) Вишняки, селяни, згинули з рук бандитів дня 17. листопада ц. р. в кол. Міняни на Грубешівщині.

Ортинецький Василь, ур. 22. лютого 1894 р. в Грушеві, Дрогобицької округи, УСС, учасник визвольних змагань в рр. 1914—1921, зразковий громадянин і вчитель у Богутичах, Грубешівської округи, член УУОП, згинув на стійці з ворожої руки дня 28. 10. 1943 р. в Богутичах, залишаючи жінку і 4 малолітніх дітей

В. Ім П.!

ГРОМАДЯНИНЕ! ЧИ ЗЛОЖИВ ТИ СВІЙ ДАР НА ФОНД ДОПОМОГИ СЕРЕДНЬО- І ФАХОВОШКІЛЬНІЙ МОЛОДІ?

П. КАРПЕНКО-КРИНИЦЯ

Дівчина з Берестівки

В камері мокро й вогко. Маруся Гнідко, уп'явшись холодними очима в стелю, тяжко стогнала. Після останнього допиту вона вже другий день не могла підвестись на ноги.

— Не витримаю, Ярино—шепотіла вона — говоритиму все, що їм буде хотітись... Може випустять. Ой, Ярино...

— Дурна ти!... — Дівчина з Берестівки повернула змучене, бліде обличчя до Марусі і пронизливими очима глянула на неї.

— Хіба мені легше?... Хотіла підвестись на ноги, але зразу ж повалилась, як підкошена стеблина. — Болять мої рани і в голові крутиться.

— Треба признаватись — подумавши трохи — сказала Маруся.

Дівчина з Берестівки здригнулась. Якась невідома сила розривала її серце. Мить лежала непорушно, потім тремтячими руками вирвала з вуха сережку і на твердій стіні камери почала вишкрябувати літери.

— Дивись, подруго... Ех, ти ж „героюˮ...

І Маруся, глянувши на стіну, прочитала: „Будьте, мов криця. Слава Україні! 1937 р.ˮ

— Так то, так, але я вже не можу витримати катувань. Зрозумій, неможу..

Панувала тиша, тільки було чути як падали холодні краплі води з мокрої стелі на бетонову підлогу.

— Жалко мені тебе, Марусе. В очах заіскрились сльози, але вона нічого не встигла сказати, бо відкрились двері камери і енкаведист гукнув:

— Ярина Діброва, віхаді!

— Не можу підвестись...

— Двох, що тут же, ніби виросли, схопили дівчину попід руки й потягли знову на допит і коли її пхнули в двері просторої кімнати слідчого, вона упала.

— Ха-ха-ха! Ну, как живйотса, хахлушка? Вероятно хуже, чем среді кулацкой сволочі в деревне Берестівка.

— Мовчи, кате! — перемагаючи біль, скрикнула Ярина. — Ти можеш ображати мене, але не маєш права, жиде, ображати мій нарід...

— Ага!... Ти і дальше стоїш на своїом... Кулаков!

— Два енкаведисти ввірвалися в кімнату, схопили напівроздягнену дівчину і пронизливий ляскіт покотився по кімнаті — жорстоке катування почалось.

Ярина, зціпивши зуби, мовчала...

— Тепер стойте! Облість вадой. Пусть пруйдьот к чувству...

Тільки трохи згодом дівчина глибоко зітхнула і тяжко застогнала, схопившись холодною рукою за груди. Потім відкрила очі і їй зразу кинувся портрет Сталіна, що висів на стіні.

— Здрастуй, батьку Сталін!... Спасибі... — ледве, ледве прошепотіла пересохлими губами.

Слідчий махнув рукою і обидва енкаведисти вийшли. Потім кат натиснув кнопку дзвоника і в кімнату внесли сніданок. Запах вина і смачної паруючої страви, ніби пробудив дівчину, і привернув її погляд. Тільки тепер вона згадала, що вже третій день нічого не їла.

— Жалко мнє тебя — улесливо говорив, підійшовши до Ярини слідчий. Допомігши їй сісти в м'яке крісло, — продовжував:

— Будєм приятелями... вип'єм і пагаварім по душам... Зачем скрывать. Всьо адно ми узнаєм...

Ярина засереджено думала і не заперечувала, потім:

— Треба було б, товаришу Хапкін, так давно і я б уже все розповіла...

Жид, зрадів.

— Випий детка, випий... Т..к... Кушай.

— Отже, слухайте... слухайте..

— Не волнуйся, гаварі смело... Гаварі і завтра будеш на волє, будеш у своєй Берестівці. Я всьо для тебя зделаю, все...

— Все, кажете. Добре. Тоді розстріляйте перед моїми очима Марусю Гнідко і я все, все розкажу — раптово випалила Ярина

— Почему?

— Її брати коли мене випустите вб'ють на волі.. Розумієте. Я боюсь їх...

— Б[illegible]

Галичина — пригожий терен управи сої

Зерно стручкової рослини, сої, має коло 40 відс. білковини і коло 20 відс. товщу. Соя була знана на европейських ринках вже на початку 20-го віку. Ця рослина походить із Манджурії. На азійському сході, в Японії та Китаю, соя — це після рижу, головна пожива населення. Азійські народи, що, як відомо, відживляються дуже одностайно, здебільша рижом, без сої були б неспосібні до інтензивної фізичної праці. Соя дуже поживна; з неї б'ють олій до їжі і промислових потреб.

В Европі, де пізнались на прикметах цієї рослини, заложено незабаром плянтації сої. Також в Україні її управа почалась уже в 19. ст. Тепер також Генеральна Губернія прилучується до управи цієї рослини. У Львові створено відділ віденського „Соярінґ-у" бо саме Галичина найбільше підходить для управи сої. Це товариство заключує плянтаційні договори, постачає насіння і відбирає ввесь збір зерна, виплачуючи плянтаторам усталені ціни, що забезпечує їм рентовність управи.

Вправді збільшилася у нас управа ріпаку, але вона получена з доволі великим риском, тому то плянтації сої покликані відограти важну ролю в продукції товщу.

СТАЙНЯ РАСОВОЇ ХУДОБИ

У фільварку на Левандівці, що є власністю міста Львова і находиться під управлінням Уряду Прохарчування, є стайня расової рогатої худоби, яка числить 39 штук, в тому 1 бугай, 11 корів, 19 ялівок, 6 теличок і 2 бугайці. Це худоба червоної польської раси. Запоруку гарного її розвитку дає бугай, який на цьогорічній хліборобській виставі одержав першу нагороду. Поміж коровами одна теж одержала першу премію на тій виставі. Решта походить з різного набутку. У деяких штук можна завважити домішки іншої раси, але це щойно початок і послідовна селекція доведе до повної расової чистоти всіх штук. Будова, масть, молочність рішають про елімінацію, а власний приплід доведе до кращого розвою.

Корови цієї раси уступають що до молочности коровам низинної раси, за те процент товщу в молоці є багато вищий, а поруч того ці корови не так легко хворіють на туберкульозу. Ця раса взагалі відзначається великою витривалістю і не є вибаглива на пашу.

— Так. Клянусь своїм життям, бо воно для мене найдорожче і крім нього я тепер нічого немаю.

— Чорт с ним — вирішив слідчий — пусть будет так, как она хочет...

І вже за кілька хвилин всесильний кат і Ярина дивились з вікна на подвір'я в'язниці. Вона пізнала Марусю, вона бачила, як її з іншими в'язнями вивели... Маруся підіймала руку, щось, певно, кричала, але потім, коли загули мотори, всіх розстріляли. Ярина здригнулась — пролилась кров її товаришки...

Слідчий з услесливою усмішкою на лиці, кинув недопалену цигарку і промовив:

— Ну вот і всьо...

— Так, усе. А тепер слухай, гордо глянувши слідчому в вічі, сказала Ярина. — Та, кого ви розстріляли хотіла усе вам розповісти, але її вже немає. Я ж усе знаю, але нічого тобі, душогубе, не скажу. На, ріж мене. Я плюю тобі в обличчя і сміюсь, чуєш, сміюсь!...

Вишколений енкаведист остовпів. Очі його спалахнули скаженою злістю і він стояв непорушно, втопивши свій погляд у дівчину з Берестівки, а в ушах лящало дівоче: ха-ха-ха...

І в цю ж хвилину в камері, на першому поверсі харківської в'язниці, уже якийсь інший в'язень, читав вишкрабані на стіні слова: „Будьте, [illegible]"

Пригадка

У попередньому числі звернулися ми з проханням до наших Співробітників приготовляти матеріял до різдвяно-святочного числа. Пригадуємо, що висилати матеріял — на адресу: „Краківські Вісті" — Тижневик, Краків, Ожешкової 7 — треба так, щоб ми його мали тут уже 15. грудня ц. р.

Забезпека працівників лісних і хліборобських господарств на випадок хвороби

(*) На терені Ген. Губернії досі не введено обов'язку забезпечення на випадок хвороби працівників, зайнятих у лісових і хліборобських господарствах. Працівники цих господарств, поверхнею більше ніж 30 га. підлягають тільки забезпеченню від випадків. У зв'язку з цим працедавець обов'язаний — згідно з приписами — на власний рахунок зорганізувати лікарську поміч для цих працівників і їх членів родин.

Обіжник Головного Відділу Праці ч. 27 з дня 30. вересня ц. р., спираючись на постановах арт. 212 закону про суспільне забезпечення, Правління Ген. Губернії уповноважило Суспільні Убезпечальні заключувати добровільні умови з усіми хліборобськими і лісовими працедавцями щодо заступної лікарської помочі на тих самих умовах, на яких, на випадок хвороби, користають із чинитьб особи, обов'язково забезпечені.

Таким чином хліборобські і лісові робітники та їх родини матимуть на випадок хвороби і злогів річеві чинитьби з забезпечення на випадок хвороби. Це будуть чинитьби в формі лікарської помочі (за винятком дентистичної помочі) пологової помочі, ліків та перев'язок. Грошової чинитьби на випадок хвороби не будуть виплачувати, бо до цього зобов'язані безпосередньо хліборобські та лісові працедавці. Лікарські поради, ліки і лікувальні засоби будуть безкоштовні. До вищеназваних річевих чинитьб мають право, крім працівника, також члени його найближчої родини, жінка й діти до 15 років.

Метильний алькоголь спричинює сліпоту

(*) Уряд Господарювання хемічними засобами звертав уже увагу на цілу низку грізних захворінь, спричинених питтям метильного і деревного алькоголю. Не зважаючи на цю пересторогу занотовано дальші затроєння від уживання цих напитків.

Тому пригадуємо щераз аматорам горілки, що наслідки пиття цього алькоголю дуже грізні, бо навіть після випиття невеликої кількости з'являються забурення зорових нервів, що кінчиться часто сліпотою, або захворінням віддихових доріг, що спричинює смерть по кількох днях. Ці самі наслідки з'являються, коли вип'ємо рідину тільки з домішкою цього алькоголю.

Статистика показує, що таке затроєння трапляється найчастіше в селах, де люди не відрізняють запаху і смаку звичайного спірту від метильного. Маючи це на увазі треба остерегти населення перед вживанням метильного алькоголю і навіть напитків з домішкою цієї отруї. Згідно з правними приписами „торгівців" метильним алькоголем карають дуже гостро.

Зріст управи цикорії в Ген. Губернії

(*) У колишній Польщі управа цикорії була розбудована доволі добре. Згідно зі статистикою під управою цієї рослини було приблизно 2,500 га. У зв'язку з прилученням до Німеччини західних теренів колишньої Польщі, головні обшири управи цикорії відпали від Ген. Губернії. Щоб осягнути самовистачальність на відтинку господарства засобами для продукції кави, влада Ген. Губернії з цілою енергією забралася до проведення управи цикорії. Завдяки цьому в 1942 р. було під управою цієї рослини приблизно 1000 га. В цьому році ця площина збільшилася до 1.300 га. Як з цього видно, під управою цикорії стоїть тепер 52 відс. поверхні з 1939 р. Цикорію управляють тепер головно в люблинській області, на другому місті стоїть краківська область. Населення Ген. Губернії одержує приділ кави, подібно як і в Німеччині.

Подумаймо про тепло для домашніх тварин

(*) У зв'язку з недалекою зимою хліборобські інструктори й агрономи по селах Генеральної Губернії повчають господарів, що робити, щоб господарським тваринам забезпечити добру зимівлю. Кожний селянин повинен тепер подбати, щоб стайні, хліви й курники були в такому стані, щоб тварини мали там відповідні здоровні умови.

Згідно із вказівками фахівців треба забезпечити перед зимною господарські будинки, ущільнити двері, щоб добре приставали до футрин. Для цього прибиваємо вздовж берегів плетену із соломи косу. Також вікна повинні бути щільні, і перш за все в них не може бракувати шиб. Добре насипати на стелю 30-центиметрову верству торфу. Всі щілини заткати мохом або клоччям, чи глиною з дрібно порізаною соломою. Дбаючи про тепло для тварин, не сміємо забувати про свіже повітря і світло в приміщенні, де перебувають домашні тварини, бо це не менш важне, як тепло.

Стайні, хліви і т. д. мусять бути чисті, стіни й стелю треба помазати вапном. Жолоби й корита та взагалі посуд, з якого їдять чи п'ють тварини, повинні бути чисті. Їх треба мити гарячою водою, або побілювати вапном.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ТУРЕЧЧИНИ

Турецький міністер хліборобства заявив, що цьогорічний врожай на 40 відс. більший, як минулого року. Турецьке міністерство хліборобства має на меті проводити в майбутнім механізацію сільського господарства. У зв'язку з цим вже тепер ввезено 40.000 плугів, 1.000 сівалок, 100 тракторів і т. д. Ліси будуть удержавлені в рямках чотирилітнього пляну.

Поширюйте Тижневик!

НОВИНКИ

1.000 число „Краківських Вістей". Дня 21. листопада ц. р. вийшло 1000 число „Краківських Вістей" — щоденника.

Набір до Української Поліції. Команда Української Поліції у Львові проголосила від 17—26 п. м. набір мужчин у віці між 22—25 роками життя до Української Поліції.

Зворушлива жертва. Українська робітниця в Каринтії, Розалія Свистун, прислала для ранених українських вояків жертву 10 нім. марок, за що їй складає щиру подяку Реферат справ полонених УЦК.

Концерт Капелі Бандуристів. 14. листопада ц. р. Київська Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка дала в Літературно-Мистецькому Клюбі у Львові концерт народніх пісень.

Харківська Опера на Шлеську. На Шлеську затрималася Харківська Опера, яка дала вже концерт та кільканка оперних вистав, що пройшли з незвичайним успіхом. Німецька преса на Шлеську висловила з цього приводу своє захоплення. Крім Харківської Опери на Шлеську є ще драматичний театр з Константинограду, який вже розпочинає свою діяльність.

Концерт сучасної галицької музики. Музична школа в Коломиї уладила 29. жовтня ц. р. концерт сучасної галицької музики, присвячений композиторським творам Станислава Людкевича, Василя Барвінського, Бориса Кудрика та Миколи Колесси.

Конкурс хорів. 31. м. м. відбувся в Буську конкурс хорів, присвячений пам'яті композиторів Стеценка й Леонтовича. Участь у конкурсі взяло п'ять хорів, з яких кожний відспівав по дві пісні. На окружний конкурс у Кам'янці Струмиловій рішено вислати хори з Буська, Ракобут та Гумниськ.

Нарада громадянства. В Рогатині відбулася нарада громадянства повіту, на якій окружний староста обговорив справи: адміністраційні, виїзду робітників до Німеччини, праці молоді в Українській Службі Батьківщині та ін.

Свято обжинок на сцені. Гурток ХВМ — дівчат в Синевідську Вижнім (пов. Стрий) улаштував 24. жовтня ц. р. свято обжинок на сцені. Після цього присутні оглянули виставу плодів з показових городців членів ХВМ.

Свято ХВМ в Стрільбичах. 7. ц. м. улаштовано в с. Стрільбичах б. Старого Самбора свято збору хліборобських продуктів, в якому взяли участь українські та німецькі гості.

Інструкторський боксерський курс Від 5—11 грудня ц. р. Ланка Боксу Референтури Тіловиховання УЦК у Львові організує однотижневий курс, на який приймають заавансованих боксерів з цілого краю.

Курс куття коней. У Станиславові закінчився 22. жовтня ц. р. курс куття коней. Курсанти склали іспити. З днем 1. листопада розпочався новий курс, який триватиме два місяці.

Жниво голодової смерти. Аґенція Ройтера подала, на основі урядових звідомлень, що в Індії, в області Калькути згинуло досі з голоду 37.800 людей.

Столиця Японії — Токіо — одержала недавно назву „Велике Токіо". Місто займає площину 570 км. кв. і начислює біля 7 міліонів людей. Свою назву — Токіо, яка означає „східня столиця" — одержало це місто недавно, бо щойно в 1869 р. Відоме воно вже було, як Єдо тобто „вхід до заливу", вже в 1200 р.

„Український Ремісник“

„Український Ремісник“ — орган Головної Групи Промислової Господарки і Руху в Центральній Палаті Групи ремесло, як часопис обласних груп: Львів—Краків—Люблин(професійний журнал цехових союзів). Ч. 1. (за жовтень 1943). — Адреса: „Український Ремісник“ — Краків, поштова скринька 402. Місячна передплата (яку приймають усі поштові уряди) 3 зол.+4 гр. за доручення.

Зміст цього першого числа (за жовтень 1943) цікавий, повчаючий і різноманітний. Крім статтей-закликів редакції, Українського Центрального Комітету, д-ра Артура Бурґгардта, Керманича Групи Ремесло при Центр. Палаті та п. Морбуттера, Керманича Обласної Групи Ремесло — Львів, помістила редакція в ньому ряд фахових статтей, між іншим, інж. В. Яціва, „Про домашній промисел в Галичині“ і статі двох керманичів Відділів при Обласній Групі Ремесло, Львів, а саме: м-ґра Ничая „Про челядницькі і майстерські іспити в Галичині“ і А. Келера „Учні до майстрів на науку“ та „Про дозвіл на ведення підприємства і реєстрація в ремеслі в Галичині“. Далі зі статтей слід згадати першу частину статті „Українське ремісниче шкільництво в 1943/44 р.“

Багато місця (і то цілком слушно), бо половину числа (12 сторін великого журнального формату) присвятила редакція фаховим порадам для різних ділянок ремесла. Згадаємо тільки: Новий спосіб підбивання підошви, Про направу алюмінієвого начиння, Тесля і його модерне приладдя, Дерево, як будівельний матеріял, Чищення і зберігання бочок, Нищення шкідників в пекарських робітнях, Плекання ручних фризієрських знарядів і інші.

При кінці числа поміщені актуальні оголошення ремісничих організацій: В який спосіб і де здобути сирівці, Реприватизація в ділянках ремесла в Галичині і інші.

Як додатню сторінку треба підкреслити, що часопис багато ілюстрований, особливо його практичні статті, що дуже улегшує зрозуміння змісту.

Перше число „Українського Ремісника“ гарно зредаґоване. Можна б побажати, щоб і дальші числа були теж такі багаті в актуальний матеріял і цікаві, як це перше число.

Нема сумніву, що кожний український ремісник, без огляду в якій галузі ремесла працює, який хоче бути в курсі справ, що дотичать його фаху, та поширювати своє фахове знання — повинен в своюму власному інтересі стало читати „Українського Ремісника“.

ШЛЯХ НА МІСЯЦЬ

Чи далеко до місяця? Не дуже... Якби туди був добрий чумацький шлях, а на тому шляху, хоч що кожних 50 км. стояли ресторани чи заїздні доми — (їх треба було б всього 7.600...), де можна було б попоїсти, поспати й на день придбати харчів, то проходячи щодня 50 км., ми прийшли б на місяць за 21 років. За цей час землю можна б було обійти 10 разів.

ІЗ НАШИХ СІЛ І МІСТ

СЕЛО КАПЛЕНОСИ НА ХОЛМЩИНІ

Капленоси, це майже українське село; тільки якась мала частина польської народности. У селі Капленосах є 6-клясова школа, кооператива „Калина“ та Українське Освітнє Товариство. Коло школи є спортова площа, на котрій вліті бавляться шкільні діти та молодь. Ці забави виробляють у молоді зручність та скріплюють здоров'я. Довкола школи вліті ростуть квіти. Школа мурована, одноповерхова. Учителем є п. Іван Захарчук, який багато вкладає труду, щоб молодь та дітвору виховати на добрих громадян села. Праця в селі Капленосах іде добре, бо всі розуміють що „Праця єдина з неволі нас вирве“. Багато людей читає тижневик „Холмську Землю“, який. хоч і не передплачують але купують у Володаві. Тижневик „Холмська Земля“ приносить багато цікавих новинок з українського життя на Холмщині й Підляшші та містить різні статті, які скріплюють національну свідомість. Мешканці села Капленоси вірять у своє краще майбутнє.

Андрій Пас

СВЯТО В СЕЛІ ГНІЙНОМУ НА ПІДЛЯШШІ

Дня 31 жовтня п. р. в селі Гнійному відбулась величава церковна урочистість з нагоди повернення Чудотворного Образа Холмської Божої Матері до Холма та з нагоди 3-іх роковин архипастирського служення Владики Архиєпископа Іларіона. Урочисту службу Божу відправляв настоятель місцевої православної парафії о. Антоній Каньовський. Співав місцевий церковно-національний хор під керуванням диригентки п. Анастасії Лисюк. Настоятель парафії о. А. Каньовський виголосив проповідь, відповідну до урочистости. В часі запричастника всі вірні в церкві за хором співали з нового Богогласника українською мовою: „Пречистая Діво, Мати Нашого Краю“. По Службі Божій відправлено молебні до Холмської Божої Матері, а потім і акафист. Після акафисту переведено збірку на прикрасу Чудотворного Образа Холмської Божої Матері. Ця збірка дала 408 зл. і 50 сот. В часі цілування Хреста настоятель роздавав вірним про пам'ятні ікони Чудотворного Образа Холмської Божої Матері з написом: „Пречиста вернулася знов до Холма“. Відспіванням многоліття та молитви: „Боже Великий Єдиний“ закінчено урочистість. Вірні верталися додому повні віри й надії в краще майбутнє.

Місцевий вірний.

Від 29. лист. до 5. грудня затемнення обов'язує від год. 4.30 веч. до 7. рано.

Дрібне оголошення

Стасюк Василь, Стенятин, волость Лащів, повіт Замістя, загубив портфель з виказкою, картою поквитовою до поліції, 3 метрики і 740 зл. Документи уневажнюю.

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ МУЧЕНИКІВ

У православній парафії в Лащеві на панахидах по представниках українського громадянства в Лащеві, бл. п. Миколі Марчукові, Степанові Конопі та Іванові Сосенкові, що згинули трагічною смертю на службі народу — зібрано на вінець на домовину покійних 305 зл. Цю суму віддано як запомогу незаможним учням Учительської Семінарії в Грубешеві.

ВФС У ХОЛМІ

В днях від 8 до 30 жовтня п. р. відбулися в Холмі цілковиті проби за здобуття Відзнаки Фізичної Справности. У склад Комісії входили: мґр П. Григорович, д-р Антін Процьків, проф. Іполіт Конопацький і п. Сергій Радчук. Проби відбувалися частинно на площі, побіч технічної школи, частинно на спортовому майдані „Окшів“. Марш 10 км. з обтяженням виконано на трасі Холм—Березно. Проба за ВФС мала масовий характер — 164 учасників і 21 учасниць, себто разом 185 осіб. Учасники й учасниці проби — це в більшости члени УСК Буг та учні гімназії, технічної, ремісничої та сільсько-господарської школи в Холмі. До цих змагань станули й 5 ольдбоїв, які здобули відзнаки. Далі змагались за ВФС 4 вчителі технічної школи та 1 учитель народної школи. З урядовців УДК здобуло відзнаку 6 осіб. Вперше стартувало в Холмі за ВФС жіноцтво.

Біг 60 м.: стартувало 40 кандидатів і всі здобули мінімум. Найкращий час 8,9 сек. осягнув Шугнило Євген. 100 м.: стартувало 105 осіб. Найкращий час Стасюка Євгена 12,1 сек. Мет булавкою при участі 132 учасників. Найкращий осяг обіруч Павла Бойди 81,50 м., що й є західноукраїнським рекордом; правою рукою осягнув Олекса Лихотоп 60 м. У марші на 5 км. 53 учасники здобули потрібний час. Найкращий час 34 хв. 30 сек. Олексія Дмитрука. У бігу на 3 км.: 58 учасників. Час Стасюка 11 хв. 11 сек.

У жіночих конкуренціях висліди такі: 60 м.: 21 кандидаток осягнуло мінімум. Найкращий час Софії Забурко — 9,2 сек. Мет м'ячем (до відбиванки): метало 18 дівчат. Найкращий осяг обіруч 41,40 м. Софії Забурко є новим західно-українським рекордом.

В цілості здали пробу 124 учасники.

Золоту відзнаку здобули: директор Українського театру Назар Обідзінський і учитель руханки технічної школи Іполит Конопацький (обидва в категорії 45—50 літ).

Срібну відзнаку здобули: дир. Антін Савич і м-ґр Петро Григорович, референт молоді. **тиз.**

„Золота“ медаля

Як ще жив небіжчик цісар давньої Австрії — Франц Йосиф І., то часто об'їздив він свій край та приглядався життю своїх підданих. Одних нагороджував за добрі діла, інших ганив і карав за лихі проступки.

Старі люди пам'ятають, якто нераз і до нас заїздив „найясніший пан“ та як його всюди вітали. Власне підчас одної такої поїздки по нашім краю, загостив цісар до одного великого села, яке його чомусь виняткова зацікавило. Точно всьому приглянувся, зайшов у кожний куток, зацікавився всякою справою і ствердив, що в цьому селі небувалий порядок.

— Хто в вас війтом? — питає людей.

— Іван, — відповіли.

— Приведіть його сюди.

Як Іван станув перед цісарським обличчям, той похвалив його і рівночасно заглянув у торбу, щоб витягнути медалю. якою хотів Івана відзначити. На жаль у торбі була тільки одна й то срібна медаля. Останню золоту дав був бурмістрові з сусіднього містечка й тому Іван мусів потішитися тільки срібною.

Жалко стало опісля Іванові, як довідався, що бурмістр дістав золоту, а він тільки срібну медалю.

Пішов до золотника і велів, свою медалю позолотити. І від тоді парадував з нею на всіх врочистостях і вкінці сам забув, що вона була колись срібна — так привик до своєї золотої медалі.

Аж по довгих роках прийшло з міста повідомлення, що до тих околиць загостить знову цісар, та щоб на його приняття гідно приготовитись. Іван зрозумів усе як слід. У день прибуття цісаря село виглядало як писанка, жінки й чоловіки вистроїлися як на Великдень, а дітей не було видно зпоза великих китиць квітів. Сам Іван вбрався теж у свій найкращий святочний одяг, а на грудь припняв свою... золоту медалю.

Цісар врешті приїхав. Відразу пригадав собі Івана й щиро з ним привітався. Мимохіть погляд його впав на Іванову медалю. Хвилинку стояв мовчки, якби собі щось пригадував, а потім запитав:

— Іване, звідки ти взяв золоту медалю, як я дав тобі срібну.

Іван станув стовпом, як Лотова жінка. Що тепер відповість „найяснішому панові“? Але недаром то кажуть, що Іван не дурний.

— А деж би — каже — я такого високого гостя витав зі срібною медалею? Як тільки я довідався, що найясніший пан приде, зараз дав свою медалю позолотити!...

Дуже подобалась та хитра відповідь цісареві й він не тільки, що Івана не зганьбив, але ще й нагородив.

КЛОПІТ З ЖІНКОЮ

— Маю клопіт з жінкою. Рано давай гроші, в полудне гроші, вечером гроші.

— А що ж вона робить з тими грішми?

— Нічого не робить, бо я їй ніколи не даю.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: За 1 мм. на 1 шпальту за ред. текстом 1.50 зол., в тексті 100 відс. дорожче. — Максимальний вимір оголошення: 180 мм. на 1 шп., або 90 мм. на 2 шп., або 60 мм. на 3 шп., або 45 мм. на 4 шп. **ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ:** 50 грошів за слово, за перше слово грубшим друком — 1 зол.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39. З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigen teil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. » Druck: „Neue Zeitungsdruckerei“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.